Մանզումէի Էֆքեար սէնէլէ 300 նիւսխէ վէ-րիլիպ, սէնէվի գըյմէ-թի խօթանպօլ իչին 250 ղրշ վէ ալթը այլըղը 125 ղրշ վէ թաշրալար իչին բօսթա բարասը իչինտէ օլարագ, սէնէվի գըյմէ-թի սաղ աղճէ 250 վէ ալթը այլըղը տախի 125 ղրշ տըր ։
Վէ աչըգ նիւսխասի 40 բարաէա սաթըլըր ։

Մանզումէի Էֆքեար

ՄԻԻՆԱՏԻԻ

ՌՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՑՑԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

Իլանաթըն սըթըր սաթըրը իչին սըրինճի տէֆա 3 իքինճի տէֆա 2, վէ իւչիւնճիւ վէ սայիր տէֆալար իչին 1ըր ղը խան գուրուշ գօնուլաճագ իլանըն սաթըրը ծըրտըր։
Մէքթուպ վէ սայիրէ Գալաթատա Բէնքչիլէր Եօգուշընտա վագը Ն. 29 Խօճա խանընտա կարապէտ Ը. Փանոսեան խաւ-նէ կէօնտէրիլմէլի տիր ։

ՆԷՏԻՆՃԻ ՍԷՆԷ ՛ 1288 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 20 — 1872 ՓԵՏՐՎԱՐ 22 ՍԱԼԸ — ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ՄԱՐՏ 5 — ՆՈՒՄԷՐՕ 1854

ԻԼԱՆԱԹ

Les annonces et abonnements pour la France sont reçus exclusivement chez MM. Orain et Micoud à Paris, Rue Rochechouart, N° 7.

1862 ՍԷՆԷՍԻՆՏԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ ԲԻՒՇԱՏ ՕԼՈՒՆԱՆ ՍԷՐԿԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՏԷ ՄԻԻՔԵՍԱՖԱԹՃԻՒԽՋ ԻԹՄԻՇ

Օ ՏԸ ՄԷԼԻՍ ՏԷ ԳԱՐՄ

Մէզքիւր մուալիճէ, տամլաճա, քէօթիւրիւմլիւք, տէնիզ խասթալըղընա, գօլէրաեա, պուզղունա, պաերըմա, հազմըըզլըղա, սանճըեա վէ սայիր խասթալըգլարա գարշը պիրէպիր տիր։

ՊՕՍՅԷՆ

ՏԷ ԳԱՐՄԸՆ պիրիճիք խալէֆի

Բարիս, 14, Թարան սօգագը

Փաչըճա մաղազալարտա տէրօղի-թօսու վար ։

ԳԸՏՐՆԱՀԸՐԸ ԻԼԱՆ

ՏՕՔԹՕՐ ԺՕՀ. Պ. ՔԸԼԻԺԷՐԻՆ

Պիւթիւն Էւրոպատա եաեըլմըշ վէ ժեամիլէ-պիւուշ օլան ԹՕԱԼԷԹ վէ ՏԻՒԶԷՆԷ տայիր մաթալարըն ուժումի մէրքէզի

Dr. JOH. B. KLUGER

à Vienne, Kaernthnerstrasse, N°. 34.

ՎԻԷՆՆԱՏԱ, ՔԱԷՐՆԹՆԷՐԸՍԹՐԱԶ, Ն. 34

Սէնթ-Էօրիւտէ Լճպալսանէ

Մէզքիւր Փաբրիգասըն խըթէնլէն ճմանալլէ մալ սօլլանըր ։

ԳԸՏՐՆԼԱՐ ԻՉԻՆ ՆԻԻՉ ՊՕՍԱԸ	3 ֆրնք գութուսու
	Սալըւ տիւզէն պօ-եասը, 1 1/2 ֆրանք
ԹԱՊԻԻ ՊՕԵԱ	3 ֆրնք գութուսու
Բ. Մ. Բ.	Սալըւպօեա, 1 1/2ֆ.
ԲԻՐԻՆՃ ԹՕԶՈՒ	2 ֆրնք գութուսու

(Մէզքիւր մալլէրին պէտէլի բէշի-նան վիրիլմէլի տիր ։ Մալի տէնք պաղ-լամագ վէ սանտըղա գօյմագ իչին 1 1/2 ֆըրանք) ։ 6

ՆՕՐԹԸՐՆ

ԼՕՆՏՐԱ ՎԷ ԱՊԷՐՏԸՆՏ

ՍԻԿՈՒՐԻԹԱ ԳՈՒՄՓԱՆԵԱՍԸ

Սէրմայէ, 2,000,000 ինկիլիզ լիրասը

Մէզքիւր գումբանեանըն իսթան-պօլտաքի աճէնթասը, պինա, մօպիլեա վէ մալլէրի աթէշէ գարշը սիկուրթա-եա թութմաեա րուխսաթը վար տըր ։

Զարար գիւեանըն պէտէլի անիտէ սա-հիպի խըզա թարաֆընտան թէէտիյէ օ-լունուր ։

Աճէնթը ԱՏՐԻԱՆ Մ. ՔԷՕՆ

Գալաթատա Գարաքէօյտէ

Ճինէլի խանը

NORTH BRITISH AND MERCANTILE

A. D.

1809

ԵԱՆԿԸՆ ԻՉԻՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՌՔԸՆԹԱՅԼ

	(Լիր. Ինկ)
Ասըլ սէրմայէ	2·000·000
Շիմտիյէտէք քեարտան արթըրըլմըշ	3·291·910
	5·291·910
Գումբանեանըն եըլլըգ իրատը	900·000

Իշ պու գումբանեա 1809 տա, եանի պունտան 62 սէնէ էվվէլ թէշքիլ օլունմուշ օլուպ վէ քէնտի սէրմայէսինտէն մաատէ քեարտան արթըրտըղը պիւյիւք մէպլաղ իլէ տիւնեանըն էն պիւյիւք շիրքէթլէրին սըրասընա կէչմիշ տիր ։

Կէրէք եէհալինին քէնտի մաղազասընտա, վէ կէրէք խըթանպօլ վէ Գալաթա կիւմիւքլէրինտէ պուլունան մալլէրի, վէ կէրէք էվ, մաղազա վէ եանկըն սայիրէ վէ էշեա, քէօյլէրտէ վէ եալըտա շէհիր իչինտէ սիկուրթա իթմէք իչին իլան խըտէր ։

Սիկուրթա թութմագ խըթէյէնլէր, Գալաթատա Գէօրգ պէյ խանընտա Ն. 9, մէզքիւր գումբանեա թարաֆընտան գումրէթը քեամիլէսի պուլունան աճէնթի Մ. ՈՒԻԼԵԱՄ Ր. ՍՈՒԶԱՆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի ։

ԳՕՆԹՈՒԱՐ ԷՆԹԷՐՆԱՍԻՕՆԱԼ

Ա. ՏԷԼԼԱ ՌՕԳԳԱ

ԻԼԱՆ

Օն իքի ատէտ իսթիգրազաթը հավի օլան մուվագգաթ սէնէտլէրտէ զիքր օլունմուշ օլան իսթիգրազլարտան պաղըը գիւրտէ մուհարրէր օլան գուրալարտա գազանմըշ օլտուղունտան, աշաղը սէնէտաթ հէտալէրինտէքի պուլունան սէնէտաթը Գէմպիալ ձառէաձին իպրազ իտէրէք գազանմըշ օլտուղու նումէրօլարը գայտ վէ պէտէլինէ տիկէր նումէրօ ալմալարը խարէյէ մէզքիւրէյէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր ։

Մուվագգաթ սէնէտ		իսթիգրազ		Գուրա		Գազանան նումէրօ	
Ն.	101	Վէնէտիկ	1869	31 քեանունի էվ.	1872	Սէրի	944
»	102	»	»	»	»	»	»
»	307	Ֆիօրէնցա	1868	1 շուպաթ	»	Ն.	110,506

Աշաղը սէնէտաթ շուպաթ 20 սինտէ վէ մարտ իպթիտասընտաքի քէշի-տէ օլունաճագ գուրալարտան մահրում գալմամալարը իչին հէտալէրինտէքի պուլունան սէնէտաթըն թագսիթլէրինի իֆա էյլէմէք իգթիզատէն տիր ։

1872 Նիսան իպթիտասընտա 1870 Բարի էլէ Բիէլլա խէթթի իսթիգրազընըն, պիւյիւք իգրամիյէսի 600,000 ֆրանք օլարագ, վէ 1869 Պօրտօլէ ճէնէլէ իսթիգ-րազընըն ԲՐՕՄԷՍԼԵՐԻ, աշաղընին վիրէճէկի ագչէ զայպ օլունմագսըզըն եէ-նի իհտաս օլունմուշ օլան մուվագգաթ սէնէտ իւզէրինտէ ֆիրուխթ օլու-նուր ֆիյ. մահսուս ֆր. 3 ։

1872 շուպաթ 17 — Ա. ՏԷԼԼԱ ՌՕԳԳԱ

ԻԼԱՆԱԹ

Ասաքիրի Շահանէ իչին 50 000 արշըն կիւվէզ եուն էնլի չէրիտ, վէ 40 000 արշըն սիեահ եուն ղայթան, վէ 20,000 արշըն պէեազ թիրէ ղայթան իլէ 20,000 արշըն կիւվէզ հարիր ալամէթ չէրիտըն միւնագասալարը իշպու շուպաթըն 24 ինճի բէնճշէնպէհ կիւնիւ իճրա օլունաճագ տըր. պունու վիրմէք իսթէեէնլէր եէվմի մէզքիւրտէն էվվէլ Տաթի շուրատա թիւճճար օտասընա կիտուպ գօնթրաթօ սուրէթինի կէօզտէն կէչիրմէլէրի իճապ իտէր ։

19 շուպաթ 1872

Պապը Սէրասքէրի

Գալաթատա Բէրշէնպէ բազարընտա 25 նումէրօլու խան, ալթընտա մաղազաը, վէ պէշ օտա վէ իքի ատէտ սօֆաը տախի օլուպ, պու խան իւչ հիսսէ օլտուղունտան, պիր հիսսէսի սահիպի էլինտէն ֆիրուխթ օլունաճաղընտան, թալիպ օլան զաթլէր, Պապը սէրասքէրիտէ Ֆըրգա մէճլիսինտէ միւլազըմ Իպրահիմ էֆէնտիյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի ։

Գալաթատա Գօմիսեօն խանը տէ-րունինտէ վագը գահվէ օճաղը, վէ պաքքալ տիւքքեանը, վէ սուճուգ, վէ մուալլէպիճիլիք խուսուսլարը, իշպու շուպաթ մարթ էֆրէնճի թարիխինտէն իթիպարէն քիրաեա վիրի-լէճէկի ճիհէթլէ, թալիպ պուլունան զաթլարըն, խանը մէզքիւր տէրունինտէ 38 նումէրօլու թահսիլտար օտասընա միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր ։

ԹԱՏՐՈՆ

ԲԱՐԵՍԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Յ'ՕՐԹԱԳԻՒՂ

ԱՐՏԱԳՈՅ ԿԱՐԳԻ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆ

1872 փետր. 24 Հինգշաբթի գիշեր ժամ 2 1/2

ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

Ողբերգութիւն երգախառն ի չորս արարս և ի վեց պատկերս

Հեղինակութիւն Պ. Թ. Պ. Պէշեանց

Տխտաչարժ պատկեր մը

ՊԱՐՈՆ ԱԴԺԻԿԸ

Ընկերութիւնս, ինչպէս որ նախորդ տարիներ Մեծին Վարդանայ տօնախմբութեան օրն, Նորին՝ Հայ սրտերու արձագանք տուող անջնջելի յիշատակը և անմոռանալի անցից կենդանի պատկերը իր թատերաբեմին վրայ կը ներկայացնէր, նոյնպէս և այս տարի՝ աւելի փառաւոր և աւելի շքեղ պէտի ներկայացնէ զայն։ Բեմի անտարակոյս ըլլալով որ ընկերութիւնս կրկին անգամ մեծ հանդիսականաց գոհունակութեանը արժանանալու պատիւը պիտի ունենայ, և այս մտօք կանխաւ իր շնորհակալիքը կը մատուցանէ ։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ՄԱՐԷՇԱԼ ՊԱԶԷՆ

Ալաֆրանկա փոստ. 15 Թարիխի իլէ Բարիստէն, Էնտէրանտանս Պէլժ ղազէթասընա չու վէճհ իլէ եազըլմըշ տըր։

Գավիէն պիլտիրիլտիկինէ նէզարէն, Մ. տը Պըրօլյի, ինկիլթէրրա սէֆարէթխանէսի էվրագլարը իչինտէ, Մարէշալ Պազէնի զիեատէսիյլէ մուխաթարաեա իլգա վէ Մարէշալ Պազէնին Մ. տը Պիզմարգ իլէ մէքթուպլաշմըշ օլմասընը իսպաթ իտէճի պիր թագըմ էվրագ պուլունմուշ տուր։ Մէզքիւր էվրագլար, հէր քիմէ րաճի իսէ, օնա էրսալ գըլընմըշ տըր։

ՉԻԳԱԿՕ

Բուէնօէքի Թիճարէթ գամարասը, Թիճարէթ Նազըրընըն մարիֆէթի իլէ, Չիգակօտաքի Ֆրանսըզ գօնսօլօսու թարաֆընտան եազըլմըշ օլան պիր մէքթուպուն խուլասասընը ախզ իյլէմիշ օլտուղունտան, մաէլինի չու վէճհ իլէ պէեան իյլէմիշ տիր։

«5000 խանէ պիրտէն ինչա օլունմագտա տըր, հաթթա իչլէրինտէն չօղու եաբըլըշ պիթմիշ տիր, իւչ գըթա մուվագգաթ Թէաթրօլար աչըլըպ, էհալի մէզքիւր Թէաթրօլարա տօլմագտա տըր, սահիհէն ամէլէլէրտէն իպարէթ պիր օրտու, վիրանէլէրին մօլօզլարընը գալտըրմագտա, վէ պիր չօգ մաղազալար, եէնիտէն ախզ ու իթալարը իլէ մէշղուլ օլմագտա վէ ումումէն ախզ ու իթա իսէ, Էվրօպատա եալընըզ Լէհիստանտա վէ Մանչէսթէրտէ ազըլ իրտիկէպիկիր տուրէթտէ, քէմալի իշթիհալիէ աչըլմըշ տըր»։

Չիգակօտա անճագ օն պին խանէ եանմըշ օլտուղու հալտէ, պիր սէնէէ վարմաղտան եանան խանէլէրին եարըսը եէնիտէն եափըլմաեա պաշլար, խաթթալօտա հօճա-բաշը եանղընը զուհուր իտէր, օն պին խանէ եանար, իւչլէրինտէն եէտի սէնէ կէչէր, եանան էվլէրին անճագ եիւզտէ օնու եափըլըր, նէ՛ ազիմ ֆարգ։

ՊԻՐ ՏԷՐՍ

Պու տէֆա Հօլանտա հիւքիւմէթի թարաֆընտան, ինկիլթէրաեա թէրք օլունան կինէ մէմալիքինին պիր գըսմը օլան Էլմինասըն գըրալը Քօպպէն Լուժէն, Հօլանտա մէմալիքինին պաքիթալըթը օլան Հայա պիր վէքիլ եօլլաեըպ, էհալինին ումում տալըղուտու նամընա օլարագ, մահէլլի մէզքիւրուն ինկիլթէրրաեա թէրք օլունմասընա գարշը բրօթէսթօ իյլէմիշ տիր։ Միւմայիլէյհ վէքիլ, հիւքիւմաթը թարաֆընտան ալտըղը թալիմաթ աճքեարընճա, իմբէրաթօր կիյոմուն թէվասսութ իյլէմէսինի թալապ իյլէմիշ, վէ պունու իչին, Հայտաքի Ալմանեա սէֆիրինէ պիր գըթա լայիհա թագտիմ իյլէմիշ տիր։ Մէզքիւր լայիհատա, պիր մահէլլին, սաքինէսինին արզուսընէ գարշը տիկէր պիր մէմալիքէ թէրք օլունմասընըն աստա մուղայիր պիր շէյ օլտուղու պէեան օլունուպ, պու խուսուսա շէտիտ տուրէթտէ րիճայի գըլընմըշ տըր։

Հայտաքի Ալմանեա սէֆիրի, մէզքիւր լայիհայը գապուլ իյլէմէքլիկի րէտտ իյլէմիշ տիր։ Էլմինանըն սաֆուրուն հիւքիւմաթը հիչ տիւշիւնմէմիշ տիր քի Հօլանտա հիւքիւմէթինին մէզքիւր թախթ ու հաքէքէթինի րիճայի գըլմաղը վագըթ, Բրուսիանըն Ալզասը իլէ Լօրէնի, սէքէնէլէրի արզուլէրինէ մուղայիր օլարագ զապթ իյլէմիշ օլմասընը տախի րիճայի գըլմըշ տըր։

ՍԻԻԼԻՃ ՊՕՂԱԶԸ

Պու տէֆա րէսմէն գալէմէ ալընան պիր բօթաթիսթիքտէ, 1871 սէնէսինտէ մէզքիւր պօղազտան կէչէն կէմիլէրին մըգտարը թաֆսիլի տուրէթտէ պիլտիրիլմիշ օլուպ, պէր վէճհի աթի պէեան իտէրիզ։

Ինկիլիզ	546.621
Ֆրանսըզ	91.841
Ավուսթրիա	43.113
Իթալեա	29.400
Օսմանլը	16.959
Մըսըր	13.394
Հօլանտա	6.711
Բուսիա	4.820
Պէլճիգա	4.400
Ամէրիգա	4.170
Ալմանեա	3.520
Իսբանեա	3.157
Նօրվէճիա	1.316
Բօրթուգալ	919
Տանիմարգա	660
Պիրմանեա	408
	771.409

ՊԻՐ ՄԱՑՄՈՒՆ

Պօմպէյաէ Թապ ու նէշր օլունան ղազէթալարտան պիրիսի, աթիտէքի վագաեը նագլ իյլէմիշ տիր։

Մատրազլընըն պիրի, եէտինտէ ազճէ իլէ միւճէվհէրաթ պուլունտուղու հալտէ, եօլճուլուղա չըգըպ, ղայէթլէ սէվիմլի պիր մայմունու տախի պէրապէր կէօթիւրիւր, եօլտա պիր թագըմ խըրսըզլար, մէրգումուն իւզէրինէ հիւճում պիրլէ, իւզէրինտէ նէ վար նէ եօգ սօեարլար վէ քէնտիսինի տախի եօլտիւրիւպ, լաշէսինի գուրումուշ պիր գուեուեա աթարլար վէ իսթիհտիւտէ եարըրագ վէ աղաճ տալլարը իլէ գաբարլար։ Մայմուն իսէ վագըթի հալի, պիր աղաճըն թէբէսինտէն սէյր իտէր իտի։

Խըրսըզլար Նապէոլիս օլուր օլմազ, ազըլը հայվան, բօլիս օֆիչեալընըն խանէսինէ կիտիպ, վէ պաղըրշարագ վէ ֆիղանլար իտէրէք, մէրգում օֆիչեալըն նազարը տիգգաթինը ճէլպ պիրլէ, պիր թագըմ իշարէթլէր իտէր վէ պու սուրէթլէ, օֆիչեալը թա էֆէնտիսինին գաթլ օլունտուղու մահէլլէ գատար կէօթիւրիւր, վէ եօթէ պէրի արայըթըրմագտան սօնրա, կէրէք լաշէյի վէ կէրէք խըրսըզլարըն կէօմմիւշ օլտուգլարը ազճէ վէ միւճէվհէրաթը պուլուրլար։ Պունուն իւզէրինէ օֆիչեալ չարշըեա գատար մայմունուն արգասընտան կիտէր, չարշըեա վարըր օլտուգլարընտա, հայվան գաթիլլէրտէն պիրիսինի թանըեըպ, արտը սըրա սէյիրտիր վէ պաճագընտան բըրըեըպ, մէրգում գաթիլ ախզ ու կիրիֆթ օլունճայա գատար եօլլէճէ պաճաղընտան բըրըեըպ տուրուր։

Կէօրիւնիւր քի հայվան գաթիլլէրին քեաֆֆէսինի տախի թանըեըպ, եօլլէճէ կիթմիշ ահալարընտան բըրըմըշ վէ պու սուրէթլէ քեաֆֆէսի գաթիլլէր ախզ ու կիրիֆթ օլունմուշլար տըր։ Պունլար ախզ ու կիրիֆթ օլունուպ իսթինթագ չէքիլտիքտէ, ճինաեէթլէրինի իգրար իյլէմիշլէր տըր։

Ակլաստաքի ղազէթալարտան պիրիսի տէր քի պէօյլէ պիր հայվանը բօլիս միւֆէթթիշի իթմէլի։

ՃԷՍՈՒՐԷ ՊԻՐ ԳԱՏԸՆ

Հինտիսթանտա վագը Արիզօնա չէհրի հաքիմլէրինտէն պիրիսի, մահէլլի մէմուրինէթինտէ իշի իլէ մէշղուլ պուլունտուղու վագըթ, պիր թագըմ Հինտլիլէր խանէսինի պասարլար, գարըսը, պունլարը կէօրտիւքտէ, անլէր իլէ գավղաեա կիրիշիպ, իչլէրինտէն ալթըսը նէֆէրինի եօլտիւրիւր վէ գօճասընա տախի չու աթիտէքի մէքթուպու եազար։

Ազիզ ժօէն

«Աբաշլար, խանէմիզի պասըպլար։ Ղալէպէ իյլէտիմ։

Իչլէրինտէն ալթըսը, եալընըզ պանա միւհիմմաթ եօլլաեըն։»

ՍԱՂ ՍԱՂ ԿԷՕՄԻԼՄԻՇ ՊԻՐ ԱՏԱՄ

Իթալեատա Բավեա էեալէթինտէ վագը Պէլկըլօզ չէհրինտէ տէհշէթլու պիր վագա զուհուր իթմիշ տիր, շէօյլէ քի ատամըն պիրիսի, չիչէք խասթալըղընտան թիւթուլուպ, վէ եաշամագտա օլմասընա տայիր իւզէրինտէ հիչ պիր ալէամէթ կէօրիւնմէտիկինտէն, ագրապալարը գօշուպ տօղրու հէքիմէ կիտէրէք վէ մէրգումուն եօլմիւշ օլտուղունու պիլտիրիրլէր։

Հէքիմ տիր, եօլմիւշ տիւր տէյի պիլտիրիլէն ատամըն սահիհէն եօլմիւշ օլուպ օլմատըղընը ալըն նէֆիս թահգըգ իթմէքսիզին, կէօմիւլմէսի իչին պիր չահատէթնամէ վէրիր, վէ մուճիպինճէ, մէրգումուն ագրապալարը, բաբասը իլէ մօրթուճուլարա խապէր կէօնտէրիրլէր։

Մէրգումուն լաշէսի, թապութ իչինէ վազ օլունուպ, մէզարըճը տախի, թապութուն գարաղընը միխլամագտա իքէն, թապութուն իչինտէն, «գուվվէթլիճէ վուրուեօրսընըզ», տէյի պիր սէս իշիտիր։

Հազըր պուլունանլար մէզքիւր սէսի ալտըգլարընտա, տէհշէթէ կիրիֆթար օլարագ գաչարլար, ֆագաթ պազը քիմսէլէր, զիեատէ ճէսուր օլտուգլարընտան, թապութուն գարաղընը աչըպ, եօլմիւշ տիւր տէյի զանն օլունան ատամը իչինտէն չըգարըրլար, մէրգում, պու կիւնքի կիւն քէսպի իֆագաթ իյլէմէք իւզրէ տիր։

Բաբաս իշի թահգըգ իթմէքսիզին կէօմմէք րուխսաթը վիրտիկի իչին, մէրգում հէքիմի տավաեա չէքմիշ տիր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

ԳԱՐԱՏԱՂ

Օսէրվաթօր Թըրիէսթինօ ղազէթասը, Տօպօլքօ—Սէլօտան (Գարատաղ) աթիտէքի մալումաթլարը ախզ իյլէմիշ օլտուղունտան, թէրճէմէսինի պէր վէճհի աթի պէեան իտէրիզ։ Շու տախի ունուտմամալը պիլտիրմէլէ քի մէզքիւր մալումաթլար Գարատաղ մէնպաընտան ալընմըշ տըր։

«Օսմանլըլարըն Նիքշիճլէրինէ օլտուղունա պիր էյիճէ ապլուգ իլմէմէքտէ տիր, Շէօյլէ քի, պիր թարաֆտան, պիզիմ իլէ միւնասէպաթը տօսթանէ պուլունաճագլարընը վաատ իտիպ, թարաֆէյնին մէնֆաաթլարընա այքըրը օլան մատտէլէր հագգընտա պիզիմ իլէ մուխապէրաթա կիրիշմէքտէ, ֆագաթ տիկէր թարաֆտան, Աճանմէլէրին իճրաաթընա կէլինճէ, եօլէ կիւճլիւքլէր զուհուր իյլէմէքտէ տիր քի, իշլէր էվվէլքինէ հալտէ գալըր իսէ, եինէ այնը հալի քէսպ իյլէմէլէրինէ եարտըմ իթմէքտէ տիրլէր։

Էօյլէ մէմուլ իտէր իտիք քի, Բէբէնսիմիզին, Ըշգօտրա վալիսի իլէ վագը օլան միւլագաթը, մուվաֆագաթա գալըն քեաֆֆէյի մէսէլէլէր հագգընտա, սուրէթի գաթիյէտէ ուզլաշըլմասընա եարտըմ իթմիշ օլտուղու հալտէ, Արնավուտլուգ իլէ եէնիտէն իշլէրին վէ միւնասէպաթըն աչըլմասը հազգընտա էքսարը ամէլի Թէէմին գըլմըշ տըր տէյի, ֆագաթ, մուղայիրի օլարագ կէօրիւրիզ քի հէմհուտուտ օլան սէքէնէլէր, պաշլըճա Միւսլիւմանլար իչինտէ էմնիեէթսիզլիք հիւքիւմ իյլէմէքտէ տիր, եօյլէ պիր էմնիեէթսիզլիք քի, էվվէլլէրի, պու կիւնքի կիւն օլտուղու տէրէճէտէ տէյիլ իտի։ Պիզէ կէլինճէ, պիզ, սուլհ ու սալահ վէ գօնշուլարըմըզա հագգանիյէթլու պուլունտուղումուզ րիաեէթի իգրազ իթմէքտէ պուլունմագտայըզ։

«Օսմանլը մահէլլի հիւքիւմէթլէրին, Բօտկօրիչա նահիեէսինտէ, տուրմագսըզըն վէ հէր վագըթտան զիեատէ պիր թագըմ միւհիմմաթը հարպիեէ եըղմալարը, պիզի գօրգութմագ, ֆագաթ չու վար տըր քի պիզի տախի, օսմանլը մահէլլի հիւքիւմէթի կիպի, Թէտարիքեաթը հարպիեէտէ պուլունմագլըղա մէճպուր գըլար։ Ըշգօտրա վալիսինին, միւնասէպաթը տօսթանէ պուլունաճագընը պէեան իյլէտիքտէն սօնրա, մէզքիւր Թէտարիքեաթ արթըսը վէ Մօզգէտի նամըլը կէօրիւնմէքտէ իտի։

Պէզա Ըրիչա թարաֆընտան տախի, տէնիզ թարիգի իլէ պիր չօգ սանտըգ գուրշուն վէ սայիր միւհիմմաթը հարպիեէ սէվգ օլունմագտա տըր, պունտան տա մաատա, հուտուտտա պուլունան օսմանլը մուսթահֆըզ ասքէրինին մըգտարը արթըրըլմըշ տըր։

Էկէր Միւսլիւմանլարըն մէզքիւր հազըրլըգլարընտան մագսատ, Նահահեա գալէ սարաեընտա Թէվգըֆ օլունան պէտպախթլարը կէօզէթլէմէք վէ խուսուս Ավուսթրիա Թօմբստը թարաֆընտան սինօրտաքի պէքճի ասքէրլէրին սաեըսընը արթըրմագլըգտան իպարէթ տէյիլ իսէ, եօյլէ զանն իտէրիմ քի, մէզքիւր հազըրլըգլար Բօտկօրիչա կիպի, հուտուտումուզա գարշը իճրա իտիլմէքտէ տիր։

Իմտի, օսմանլըլարըն, Թօփրաղըմըզըն եագընընտա, Թէտարիքեաթը հարպիեէ իճրա իյլէմէլէրինէ պիր իգթիզա կէօրմէտիկիմիզ իչին, պիզ տախի Թէտարիքեաթը ինթիխաթինէ պուլունարագ հազըր տուրմագ ֆէնա օլմազ զանն իտէրիզ։ Պունուն իլէ պէրապէր, Օսմանլըլար վէ պիզիմ իլէ միւնասէպաթը տօսթանէ պուլունմանըն մէյեալ պուլունտուղուտուր տախի պէեան իտէրիզ։ Ֆագաթ, էկէր, եալան սէօյլէնէրէք պիզի ալտաթմագ խաթըրընա կէլիր իսէ, մէնֆաաթլարըմըզը մուհաֆազա իյլէմէք իչին քիֆայէթ իտէճէք գատար գուվվէթլիյիզ վար տըր։»

Իշ պու ճիւմլէ իրթէսի կիւնիւ, Բուսիա սէֆիրի ժէնէրալ Իկնաթիէվ հազրէթլէրի, Պապը ալիյէ կիտէրէք, սատրազամ հազրէթլէրի վէ խարիճիյէ նազըրը իլէ միւլագաթ իյլէմիշ տիր։

—Բուսիա բօսթա վափուրու, տիւն սապահ Տէրսաատէթէ վասըլ օլմուշ տուր։ Օտէսա լիմանընը գաբլաեան պուզլարըն թէքրար սուրէթտէ էրիմիշ օլտուղու մահէլլինտէն պիլտիրիլմիշ տիր։

—Լէվընթ Հէրըլտա օգունտուղունա նէզարէն, Սըրպ հիւքիւմէթի, Բումէլի տէմիր եօլու խաթթը, իչէրուտէ եաբըլաճագ Սըրպ տէմիր եօլու իլէ գանղի մահէլլտէ պիրլէշէճէք իսէ,

օլասընը շիմտիտէն պէեան իյլէմէսինի, վէ պիր չօգ վագըթտան պէրու մուալլագտա գալմըշ օլան Զըվօրնիք մէսէլէսինին հալլինի, Պապը ալիտէն թալապ իյլէմէքտէ տիր:

—Խազինէյի խասսա պու տէֆա, Մըսըրլը օղլու Պօղոս պէյտէն 960,000 լիրա իսթիգրազ իթմիշ տիր: Մէզքիւր իսթիգրազա, Սէլանիկին վէ Թըրիգալանըն, քէֆալէթէ վիրիլմիշ օլմաեան վիլայէթլերի քէֆալէթ կէօսթէրիլմիշ տիր:

—Հիւքիւմէթ իլէ գօնթրաթ թահթընտա պուլունան Ինկիլիզ սանաթքեարլարընտան մաատա, Թօբհանէտէ իշլէեէն սայիր քեաֆֆէյի Ինկիլիզ սանաթքեարլարա, խարէճ օլուն իշին եօլ վիրիլմիշ տիր:

—Իրանտա գըթլըգ ընշէսինտէ պուլունան սէֆիլլէրէ իանէ օլմագ իւզրէ, Մ. Զարիֆի, 250 լիրա, Գըրէտի ճէնէրալ Օթօման, 100 լիրա, Սօսիէթէ ճէնէրալ, 100 լիրա, Մ. Թիւպինի, 75 լիրա, Մ. Ըօթէշանօվիչ, 50 լիրա, վէ Մ. Գուլթօ, 30 լիրա իհսա իյլէմիշլէր տիր:

Մէզքիւր եաամիտէ, հէչ պիր Հայ զէնկինին իսմի օգունմամըշ օլտուղու պու տէֆայաթլի մաէթթէէսսիւֆ կէօրիւլմիշ տիր:

—Տէմիր քէօբրիւնիւն սուպալարը, ինհիսար թարաֆընտա գօնմագ իւզրէ, պու սապահ թէրսանէտէն ինհիսար եօնիւնէ կէթիրիլմիշ օլուպ, պիր գաչ հաֆթատան տէմիր քէօբրիւնիւն թէքմիլ օլաճաղը քէշֆ օլունմագտա տըր:

Սէօյլէնտիկինէ նէզարէն, Գարաքէօյտէքի թահթա քէօբրիւ Ազափ գափուսընա վէ Ազափ գափուտաքի քէօբրիւ տախի Խալիճէ գօյունա նագլ օլունաճագ տըր:

—Զաթը հազրէթի շահանէ թարաֆընտան, Սայիտ փաշա մէրհումուն Պէյլէրպէյինտէ քեային սահիլխանէլէրի Շէյխ իւլ իսլամ հազրէթլէրինէ ինաեէթ վէ իհսան պույրուլմուշ տուր:

—Պապը սէրասքէրի ճանիպինտէն, պիր թագըմ մէսարիֆաթ վէ թայինաթ պէտէլլէրի, շիմտիյէ տէկին, պէհաղ մէճիտիէ եիւզ պիր զը հիսապը իլէ եյֆա օլունակէլմէքտէ իսէ տէ, մահը հալին օն պէշի թարիհի իլէ սատըրաղամ հազրէթլէրի թարաֆընտան պապը սէրասքէրէ իրսալ գըլընան թէզքէրէյի սամի իճապընճա, պա մուգաւէլէ վէ գօնթրաթօ ախզ օլունան էշեա իլէ մաաշտան մաատա, վուգու պուլաճագ քեաֆֆէյի մէսարիֆաթ վէ թայինաթ պէտէլլէրինին, պունտան պէօյլէ պէհաղ մէճիտիէ եիւզ զը հիսապը իլէ իլթա վէ իյֆասընա գարար վիրիլտիկի իշիտիլմիշ տիր:

—Պէօյլէ ատատա պիր Բում էճզաճըընըն, զէհիրլէ քէնտու քէնտուսի զէհիրլէմիշ օլտուղունու պիլտիրմիշ իտիք. սօնրատան թահգըգ օլունտուղունա նէզարէն, աէյլէ եալընըզ մէրգում տէյիլ գանըը, հաթթա մաշուքէսի տախի պիրլիքտէ քէնտու քէնտուլէրինի զէհիրլէմիշլէր իսէ տէ, անիտէ թէտաւիլէրինէ պաշլանարագ, իքիսի տախի գուրթուլմուշլար տըր:

—Խասքէօյի ագիզին վաբօրլարընտան Բէկօրտա նամ վաբօր, Բէօսթէնճէ ճիվարընտա գարայա օթուրմուշ տուր:

—Պուլկար մէսէլէսի իւզէրինէ Բում բաթրիգխանէսի թարաֆընտան թագտիմ օլունմուշ օլան թագրիրէ ճէվապէն, սատըրազամ հազրէթլէրի թարաֆընտան իրսալ գըլընան թէզքէրէյի սամիտէ, Բում բաթրիգի հազրէթլէրինին, բուհանի մէսէլէլէր հագգընտա պէեանը էֆքեար վէ հիւքմ իյլէմէք իշին ազալըգտան էքսէրիսի տիւնեէվիլէրտէն մուրէքքէպ օլարագ, մէճլիս տավէթ իթմիշ օլմասը հագգընտա իղհարը թէաճճիւպ իտիլմիշ տիր:

—Իշ պու ճումա իրթէսի կիւնիւ, Իթալիա սէֆիրի գօնթ Պարպօլանի ճէնապլէրի իլէ, Իսպանիա սէֆիրի Մ. Ակիլար, Պապը ալիյէ կիտէրէք սատըրազամ հազրէթլէրինէ իլէ խարիճիյէ նազըրը Սէրվէր փաշա հազրէթլէրինէ զիյարէթ վիրմիշլէր տիր:

—Կէչէնլէրտէ, սապըգ գափթիյէ միւշիրինին կիւնիւնտէ, գափթիյէ նէզարէթի սանտըղընտա աչըգ կէօրիւլէն իւկիրմի պէշ պին լիրանըն հիսապընը վիրմէք իշին, նէզարէթի մէզքիւր սապըգ մուհասէպէճիսի Լ.մին էֆէնտինին, Պօղազտան իսթանպօլա չաղըրըլմըշ օլտուղունու պիլտիրմիշ իտիք: Լ.մին էֆէնտի, պու տէֆա իսթանպօլա կէլիպ, քէնտի մէմուրիյէթ տաշլարընտան պաղըլարը իլէ պէրապէր իսթինթագլարընա պագըլմագտա վէ հագգլարընտա վիրիլէճէք հիւքմին պէեան օլունմասընա տէկին մահպուս իտիլմիշլէր տիր:

—Կէչէն բազար կիճէսի, ատալարա իշլէյէն Հէրէքէ նամ վաբօրուն թայֆէլէրի, նէօպէթճիլէրին տէյիշիլէճէկի վագըթ պագըլար քի Իսմայիլ նամ թայֆէ վաբօրտան նապէտիտ օլմուշ տուր վէ հէր նէ գատար վաբօրուն հէր թարաֆընը արաշթըրըրլար իսէ տէ, մէրգում թայֆէյի պուլամագլար: Մէրգում, քէնտու քէնտույի մի եօգ իտիլմիշ, եօգսա եօգ իտիրիլմիշ մի տիր, հէնիւզ անլաշըլամըշ օլմասընտան, րէտէֆի մէզքիւր եարըն մէյտանա չըգմասը իշին պիր թէֆթիշ աչըլմագ իւզրէ Սատըրազամ հազրէթլէրինէ պիր գըթա արզուհալ թագտիմ իյլէմիշ տիր:

—Կէչէն բէնճշէնպիհ կիւնիւ, Պալաթտա իքի պագգալ տիւքքեանլարընըն չաթըսը պիրտէն պիրէ եըգըլըպ, ալթընտա պիր գաչ քիշի կէօմիւլմիւշ տիւր:

—Ալաֆրանկա մարթ 13տէ ֆէվգէլատէ օլարագ ումումու նաֆիա նէզարէթինտէ թէճէմմիւ իյլէմէք իշին, տէմիր եօլ գումբանեալարը միւրէքքէպլէրինա տավէթ օգունմուշ տուր: Մէզքիւր թէճէմմիւտէ, հիւքիւմէթի սէնիյէ, միւլթէզիմ գումբանեալարըն վէղայիֆ տէֆթէրինտէ պազը կէօնա թէպէտտիւլաթ իճրա օլունմասընը թէքլիֆ իտէճէք տիր:

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԼԸՐ

ՖՐԱՆՍԱ

Բարիս, 3 մարտ.

Ճէնէրալ Լատմիրօլուն իսթիֆասը գապուլ օլունմատը:

ԻՆԿԻԼԹԷՐՐԱ

Լօնտրա, 2 մարտ

Լօրտ Կըլատսթօնըն իլէ լօրտ Կրանվիլ, նասըլ քի լօրտլար գամարասընա եօլլէտէ բարլամէնթօ մէճլիսինէ, գըրալիչաեը եօլտուրմէք իշին իճրա իտիլէն թէճրիւպէ հագգընտա պիր թագըմ թաֆսիլի մալումաթլար վիրտիլէր: Մէզքիւր ճինայէթի իճրա իթմէք թէճրիւպէսինէ գալգըշան Խօլանտալը 18 եաշընտա պիր տէլիգանլը տըր: Մէրգումուն նիյէթի, ախշամըը, գըրալիչա Պիւքինկամ սարայընտան ավտէթինտէ, միւշարիլէյհա հազրէթլէրինի վուրուպ եօլտուրմէք իտի, ֆագաթ մուվաֆֆագ օլամատը: Մէրգումուն իւզէրինտէ ֆէնիէնլարըն սալը վիրիլմէլէրինէ տայիր էվրագլար պուլունմուշ տուր: Մէրգում, տիվանը չէրի հուզուրունա չըգարըլըր:

ՀՕԼԱՆՏԱ

Ամսթէրտամ, 2 մարտ

Գօնթ տը Շամպօր, չէհրիմիզտէ պէքլէնմէքտէ տիր:

ՄԻՒՋԹԷՄԷԱՅԻ ԱՄԷՐԻԳԱ

Վաշինկթըն 1 մարտ

Սէնաթօ մէճլիսի, սօն մուհարէպէ հէնկեամընտա Ֆրանսըզլարա սիլահ սաթմըշ օլան բէսմի ատամլարա գարշը պիր թէֆթիշ աչըլմասը զըմնընտա վագը օլան թէքլիֆի 5 գուրաեա գարշը 55 գուրա իլէ գապուլ իյլէտի:

ԱԼՄԱՆԵԱ

Պէրլին 2 մարտ

Բրէնս տը Պիզմարգ, բաբա իլէ պիր գօնկօրտաթօ իմզալամաեը րէտտ իյլէմէքտէ տիր:

ԻԹԱԼԵԱ

Բօմա 2 մարտ

Մ. Վիսգօնթի Վէնօսթա, բաբա հիւքիւմէթինէ նէզտինտէ պուլունան էլչիլէրինի կէրի չաղըրմալարը իշին տիւէլի էճնէպիյէ նէզտինտէ իսրար իյլէմիշ տիր տէյի կէզէն թէվաթիւր, Օբինիօնէ ղազէթասը թարաֆընտան եալանա չըգարըլմըշ տըր:

Օրտու մէսարիֆի օլարագ հիւքիւմէթ թարաֆընտան 12 միլեօն ֆրանք վիրիլմէսի գամարա թարաֆընտան թահսին օլունմագտա տըր:

ԵՈՒՆԱՆ

Աթինա, 2 մարտ

Տանիմարգա գըրալը վէ գըրալիչասը, Իթալեաեա կիթմէք իւզրէ, պու կիւն Աթինատան եօլա չըգմագտա տըրլար: Միւշարիլէյհիմ հազարաթը, Գօբէնհակա ավտէթ իթմէզտէն, պիր գաչ կիւն Իթալեատա գալաճագլար տըր:

ԹԻՃԱՐԻՅԻ

Լիվըրբուլ 2 մարտ

Միտըլինկ Նիւ Օրլէանս բամուղու, րէնա 11 1/4 տէն 3/8

Սաթըշ 18,000 պալէ

Բամուգ բիյասասը աղըր վէ տիւշմէքտէ

ՍԱՐՐԱՖԻՅԻ

Լօնտրա 4 մարտ

Էսհամը Ումումի	30-7/8
1869 իսթիգրազը	61-3/8
1871 »	72-1/2

Բարիս 4 մարտ

Էսհամը Ումումի	51,50

ԳԱԼԱԹԱ ԲՈՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ում. 21 ֆէտրվար ախշամ գար.	55-32
» » 22 » Սապահ աչըլըշ	56-04
» » Սաաթ 5	55-30
Իսթիգրազ 1865	345-
» 1863	339-
» 1869	315-
Սօսիէթէ ժէնէրալ	11-32
Գրէտի »	14-34
Շըմէնտըֆէր սէհիմլէրի	174-
Թըր ամէլա հիսսէլէրի 1385 ղր.	

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ԲՈՐՍԱՍԸ 22 ՓԵՏՐՎԱՐ

Ինկիլիզ լիրասը		109-10
Ֆրանսըզ ալթունու		86-37
Բօլ		89-10
Գրըմից ալթունու		81-26
Պէեազ Մէճիտիյէ (ֆարգը)		1-35
Գէվմէ վէ մէճիտիյէ (ֆարգ	105-24	105-35
Գաէըը		119-
Կէլէճէք գուբօն պօնթօսու		0/0 5 1/4

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՓՐԿԻՉ ՊԻԶԱՐԼԵԱՆԸ

Պու տէֆա, Մըսըր խանէտանընտան Պետրոս էֆէնտի Պ. Կարապետեան քէնտի համիյէթի մէմուրհեսինի պուանէ տախի իպրազ իլէ, Ազգային վարժարանը իշին պաշտպանըլըգ փաղիլէթի պէտէլի օլան պէշ ատէտ լիրանըն իրսալինէ հիմմէթ, վէ թէշէքքիւրի ազիմիմիզի եէնիտէն տավէթ իյլէտիկի կիպի, խասսէթէն փրկիչտէ պուլունան [illegible] իհտա վէ թէսլիմ գըլընմագ իւզրէ տախի իւչ ատէտ լիրա իրսալ իյլէտիկինտէն, օլ պապտէ տախի պէեանը թէշէքքիւր իտէրիզ:

Ֆազիլէթ իշթէ պէօյլէ տիր, վէ պէօյլէ օլտուղու իշին թաթլը տըր վէ մէտհէ շայեան տըր, չէօյլէ քի, մումայիլէյհ կէնճ էֆէնտի, հէչ պիր թարաֆտան մէճպուրիյէթի օլմատըղը հալտէ, վէ Մըսըր կիպի պուրատա ուզագ պիր մահալլտէ պուլունտուղու հալտէ, սայիր տէֆալար միսիլլու, պու տէֆա տախի, անճագ քէնտի գալպի նազիքինտէն թահրիք օլունարագ, հէմ Ազգային վարժարանը վէ հէմտէ Փրկիչ պիչարէկեանընը տէրխաթըր իյլէմիշ տիր:

Պետրոս էֆէնտինին պու տույղու վէ պու ամէլի նէ գատար մէտհ ու սէնա վէ մէսէրրէթէ շայեսթէ իսէ, պուրատա պուլունուպտա, ասլա ֆուգարաեը վէ միլլէթճէ սայիր խայըր ամէլլէրի ասլա տիւշիւնմէյիպ, վէ անճագ սէֆահէթ վէ հօվարտալըգտա վէ ալալագ պօզուգլուգլունտա պինլէրճէ լիրալար եէյէն կէնճ պէյլէր վէ էֆէնտիլէր վէ աղալարըն ահվալը մէզմումէլէրի տախի օլ գատար շաեանը էսէֆ վէ թայիպ տիր:

Վէ զիեատէ եազըգ իտիլճէք շէյ շու տուր քի, Իսթանպօլ զէնկինլէրիմիզ էվլատլարընտա, միլլէթճէ տույկուսուզլուգ վէ վազիֆէսիզլիք չօգ կէօրիւլմէքտէ տիր:

ԱԶԴ

Ազգային ընծայ հանդէսի է տալի Ս. Վարդանանց Հայրենասէր ընկերութիւն

1872 փետր. 24 հինգշաբթի գիշեր

Հայրենեաց, կրօնի և Ազգութեան ջերմ սիրովը վառուած ազգայնոց համար չկայ այնպիսի հանդէս մը որ այնչափ նուիրական ըլլայ, որչափ այն՝ որ Վարդանայ նման արիասիրտ գնդապետի մը և նորա քաջամարտիկ նիզակակցաց առաքինական վախճանի յիշատակը կը տօնէ, որք իբրև կատարեալ ցանկացողք Հայրենի ազատութեան իրենց անգին կեանքը յօժարակամ մահուան ճիրանացը մատնելու չերկմըտեցին, և անով յաւիտենական գովեստից և օրհնութեանց արժանի փառք մը թողին ապագայ սերնդոց:

Սամաթիոյ Ա. Բ Գ Բարեկամ ընկերութիւնն յիշեալ Հայրենասէր դիւցազանց սիրելի յիշատակը արժանավայել կերպով պիտի կատարէ նոյն գիշերը չքեղ հանդիսիւ մը Պ. Սեպուհի զբօսարանը, ուր պիտի առեն խօսեն Բ. Յէթէոս էֆէնտի Պէրպէրեան Հայրենասիրութեան վրայ և Միսաք էֆէնտի Նըմասեան Ս. Վարդանանց Զօրավարաց երանելի անձնուիրութեանը վրայ: Նաև ազգային երգեր ալ պիտի երգուին հանդերձ դաշնակաւոր նուագաւ:

Մուտք 2 ղուրուշ: Տղայոց կէս գին

Ի դիմաց Ա. Բ Գ Բարեկամ ընկ.
Վարիչ ժողովոյ

Սամաթիա Մ. Սեփերեան

ՇՈՒՄՆՈՒՏԵԱՆ ԹԱՀՐԻՐԱԹ

Միւէյլիֆ,

Պօնտան պիր այ ագտեմ, ղաղէթայի միւթէպերինիզ իլէ պէեան իթմիշ իտիք, պուրատաքի Պուլկարլարըն քիմսէյէ տանըշմատըղըն, պիրհայ տէլիգանըսընը պիր Հայ գըզըյլա թէքրար վաֆթիս իտէրէք նիքեահ իթտիքլերինի ·

Տէօրթ այտան պէրու պիր Հայ տէլիգանըսը, պիր Պուլկար գըզընա աշըգ իտիպ, նիհայէթ պիրպիրլէրինի ալմակ գարար վիրիրլէր, վէ պիգիմ քիլիսէյէ միւրաճաաթ իթտիքլէրինտէ, միլլէթ Թարաֆընտան հիւքիւմէթէ խապէր վիրիլիպ, մէրգումէնին բէտէրի, վէ Պուլկարլար Թարաֆընտան պիր բաբաս վէ պիր չօրպաճը ճէլպ օլունուպ, մէրգումէյի իսթինթագ իտէրլէր իսէ, ասլա նիյէթինտէն ֆարիղ կէլմէյիպ, իլլա «Էրմէնի օլարագ պու տէլիգանըյը ալըճաղըմ» տէյու, իքրար իտէր, պունուն իւզէրինէ Պուլկար բաբասը, վէ մէճլիս աղասը ժէգօ էֆէնտի ճէվապ իտէրլէր քի, մատէմ քի գըզ պէօյլէ ճէվապ իտեօր, պիզ պունա պիր չէյ տէյէմէյիզ, վարըն նիքեահընը իտին տէյի, պատէհու հիւքիւմէթին րուխսաթըյլա, միլլէթ մէրգումէյի օրատան ալըպ, Թարիխտէն իքի հաֆթա մուգատտէմ, պիզիմ ժամտա իքիսինի պըրակ իտէր, վէ տէլիգանըրնըն խանէսի ղալթէն Պուլկար մահէլլէսինտէ օլտուղունտան, ալըպ էհլինի օրաեա կիտէր, վէ Փէրտասը բաղար կիւնիւ ժամա կէլմէք էֆքեարըյլա, մէրգումէ կէլինի, էմանէթէն ալըպ, պիր մըգտար միւճէվհէրաթըլա թէզյին իտէրէք, պիր արապաեա գօյուպ լարը էսնատէ, էօթէտէն իւչ թանէ իզպանտուտ Պուլկար տէլիգանըսը կէլիպ, մէրգումէյի արապատան գաճըրայըպ գաչըրըրլար ·

Կէօրիւնիւշէ նէզարէն պու իշ միլլէթին բաբաս, վէ միլլէթ չօրպաճըսը պուլունան պիր գաչ սօֆու միզաճ ատամլարըն Թահրիգիլէ Թերթիպ օլունմուշ օլմալը տըր, չիւնքի, մէրգումէ գըզը գաչըրտըգլարը մահէլլէ եագըն պիր սօգագտա, պիր արապա հազըր իթմիշլէր, վէ անիտէ գըզը ճէպրէն արապաեա գօեուպ, խըզթինէ պաշընը եըլթարագ տէօյիւպ, մէմլէքէթէ տէօրթ սաաթ մէսաֆէտէ օլան Նէնի-բաղար նամ գարիեէեէ գաչըրըլմըշ տըր ·

Տէլիգանըրնըն բէտէրի, անիտէ հիւքիւմէթէ միւրաճաաթ պիլէ, պիր գաչ զապթիյէ ալարագ, գաչագլարըն արգասընտան կիթմիշլէր վէ օլ կիճէ Նէնի-բաղարտա, պիր Պուլկար խանէսինտէ, մէրգումէյի իսաթ պաշ բէրուշան հալտէ պուլմուշլար, վէ Փէրտասը կիւն սաաթ սէքիզ րատտէլերինտէ, իւչ նէֆէր ճինէհա սահիպլէրիյլէ պիրլիքտէ, հիւքիւմէթ գօնաղընա կէթիրմիշլէր տիր · Մէրգումէ, եինէ պաշընըն հուղուրունա չըգարըլըրընտա, մէրգումուն իզպանտուտլարըն եարապուլարը նասըճա հարէքէթլէրի Թարիֆ իթտիքտէն սօնրա, ճինէհա սահիպլէրի մահպուս իտիլմիշ վէ գըզ գայըն բէտէրինէ թէսլիմ իտիլմիշ տիր ·

Պայրամ մինասիպէթիյլէ իսթինթագլարը ճիւմա իրթէսինէ գալըպ, նիհայէթ մէճլիս հուզուրունա, իսթինթագ չըգարըլարընտա, Պուլկար միլլէթի մէքիլի ժէգօ էֆէնտի սիւալ իտ... [illegible] նասըլ պու իշէ ճէսարէթ իթտինիզ տէ պու ատամըն էհլինի ա-

լըպ գաչըրտընըզ» տէյի ·

Ճինէհա սահիպլէրի «խա՛յըր, պիզ օնուն էվլէնմիշ օլտուղունու պիլմէյօրտուգ» տէմիշլէր ·

Վէ ժէգօ էֆէնտի տախի «նա՞սըլ պիլմէյօրտունուզ, սիզ տէյի՞լմիյտինիզ Բուլիթիյաեա կէլիպ տէ, պիզէ տանըշան քի, «պիզ պէօյլէ պիր իշ եաբաճաղըզ տէյի, վէ պիզտէ սիզէ տէմէտիք մի քի, այըպ տըր, միլլէթ արասընտա, օ արթըգ էվլէնտի, քէնտի րիզասըյլա, վէ հիւքիւմաթըն րուխսաթըյլա · սօնրա պաշընըզ պէլաեա օղրար» տէյի, ճինէհա սահիպլէրի Թէքրարէն, խա՛յըր, պիզնէ սիզէ կէլտիք, վէ նէ տէ սիզի կէօրտիւք» տէյի ինքեար իթմիշլէր տիր ·

Շուրասը սահիհ տիր քի, պունլար մահպուս օլալըտան պէրու, Պուլկարլարտան պիր չօգ քիշիլէր կէօրիւշմէկէ կիթմէքտէ տիրլէր, պագալըմ նիհայէթի նէտէ գարար գըլաճագ տըր · Հիւքիւմաթտա օլան եիւզ պաշը Ալի Օսման աղանըն սայ ու ղայրէթի մէտհէ շայեան օլտուղու կիպի, պաղը Պուլկարլարընտա պէօյլէ պիր իշէ ճիւրաթ իթմէսի, տօղրուսու Թայիպ օլունմաղա սէզա տըր ·

* * *

Ըսէֆ իտէրիզ քի, Պուլղարլար պիր Թարաֆտան մէտէնիյէթտէ իլէրուլէմէք արզու վէ ալէամէթլէրի իպրազ իթտիքլէրի հալտէ, աիկէր Թարաֆտան տախի, պէօյլէ սօֆուճա հարէքէթլէրտէ պուլունմագտա տըրլար, հէլէ իէնիտէն ատամ վաֆթիզ իթմէլէրի, պիսյիւք գապալըգ ալէամէթի տիր ·

Ալէագա վէ կէօնիւլ րիզասըյլա, վէ նիզամաթը տէվլէթէ մուվաֆըգ սուրէթտէ վուգուա կէլէն էվլի իղտիվաճա քիմսէ գարշը կէլմէմէլի տիր, սօֆուլուգտան հիչ պիր վագըթտա խայիր հասըլ օլմամըշ տըր վէ օլամազ · Մէրգումէ կէլինին գաչըրըլմասը սօֆուլուգտան նէշէթ իթմիշ պիր պարպարլըգ տըր, կիւեա մէրգումէնին էվլէնմիշ օլմասընը պիլմէեօրլար իմիշ, ֆարզ իտէլիմ քի պիլմէեօրլար էմիշ, մէկէրչի էօյլէ օլմուշ օլսա ճինայէթլէրի քիւչիւկ մի, հաշա՛, գիրա գաչըրտըգլարը պիր Թայուգ օլմաեըպ, իլլա իրատէյի ճիւզիյէ սահիպի պիր ինսան տըր, պաշգա տատամըն օնու գաչըրմասընա վէ էօրֆ ու ճէպր իշլէթմէկէ նէ՞ հագգը վար տըր, տիւնեատա պուլունտա պիւյիւք վէ էսկի եապանիլիք օլամազ, հայըֆ քի, հալէա ճահիլ ատամլար վէ ճահիլ միլլէթլէր, պէօյլէ սօֆուճա հարէքէթլէրի, մէվհէպէ վէ միլլէթճէ մէտհէ շայեան պիր ղայրէթ տիր զանն իթմէքտէ տիրլէր ·

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԵՐԵՒԱՆԻՑ

Բարեկամ,

Հետաքրքրութիւնդ վերջապէս կամենում եմ լցնել · Ամեն Նամակումդ Երեւանու կեանքից տեղեկութիւն ես պահանջում, այդ տեսակի բազմակողմանի խնդիր է · մտքումս դրել եմ մի քանի նամակներով գոհացնել քեզ, առ ուրեմն առաջին նամակը ·

Ա ·

Այս առաջին նամակում ես կամենում եմ ծանօթացնել քեզ մեր Երեւանու Հայ ժողովրդի բնաւորութեան հետ ·

Եթէ երկարատեւ հարստահարութիւնը կարող է ֆիզիքապէս ազդեցութիւն ունենալ մարդկային սերունդի մի քանի պորտի վերայ, նոյնը պարզ տեսնվում է մեր Երեւանու Հայ ժողովրդի բնաւորութեան մէջ։ Երկար ժամանակներ ենթարկված լինելով Պարսից սորկական դրութեան, Երեւանու Հայի մէջ կաթի հետ ծծվելէ գլուխ ծռելու յատկութիւնը ·

Թող տանք, որ ահա քառասուն տարի է Երեւանը ենթադրվել է մի խաղաղ դրութեան, այս տեղի Հային բնաւորութեան մասին նոյնը կարելի է համարել այժմ, ինչ որ Պարսկաց տիրապետութեան օրն էր, նա մոռացել է իւր մէջ ազատ մտածելու իրաւունքը և մինչ ուրիշից է սպասում իւր թէ ներքին և թէ արտաքին կենաց երեւոյթների տնօրէնութիւնը(1)։ Եթէ խորամուխ աչքով քննես Երեւանու քաղաքական կերպարանափոխութիւնը միայն առ երեսս նկատելի է ճարտարապետական յարաբերութեանց մէջ, իսկ նորա բնտանեկան շրջանում և թէ առ իրենից ասպիճանով, հարստութիւնով և կամ պատուով բարձր համարվածների հետ ունեցած կապակցութեանց մէջ Հայը երբէք չփոխվել, մի և նոյն Պարսից բռնակալական իրաւունքը արմատացած է ամեն մի անդամի մէջ։ Եթէ նա հայր կամ ամուսին է, ապա նա անպայման և ինքնագլուխ իշխան է իւր գերդաստանի վիճակի վերայ, նրանից կախումն ունին իւր կինը և որդիքը, նա սեպհականած պահում է իւր համար իւր տանը բոլոր կառավարութեան ղեկը առանց իւր կնոջ կամ փոքր եղբարց խորհուրդը հարցնելու, և ի՞նչ կարելի է հարցնել, քանի որ այդ գերդաստանի իւրաքանչիւր անհատ համոզված է իւր տան գլխի անպայման իշխանութեան և կամաց համար, և միւտւիրական պարտականութիւն է համարում նրա բարեհաճ տնօրէնութեանցը լաւ թէ վատ անտրտունջ գլուխ ծռել, որովհետեւ ով է տանը ամենքնից խելօքը, եթէ ոչ ախուն (հայրիկ) կամ աղէն, այսինքն հայրը կամ տան գլխաւոր անդամը։ Հիմա հետեւիր այս իւր տան լիակատար հրամանատարին և տես որ առ իրանից բարձր համարվածները ունեցած յարաբերութիւնը · դուրսը սա էլ կամք չունի, որա կամքը աղէնքն են, սա մի կրաւորական ձայն է նոցա տնօրէնութեանցը և այդ բանը պարտականութիւն, ժառանգութեւ և փառք է համարում նա ·

Ցիշեալ ընթացքը Երեւանու Հայերին կանգնացրել է, իմ կարծեօք, մի մեծ անշարժութեան մէջ։ Ի հարկէ փրկարար ներգործութիւն կունենար դա, եթէ ազդեցութիւն և ձայն ունեցող անձինքը, կամ քաղ իւրեանց, աղէքը լինէին լաւ կրթված և կարենային իւրեանց վայելած արտօնութիւնը ի բարին գործ դնել, սակայն աւր տես որ, ինչպէս ասացի, որանք էլ նոյն անշարժ դրութեան մէջ են, ինչ որ Պարսից ժամանակը և այն հասկացողութիւնը հասա պատուաբի նման թող չէ տալիս նոր գաղափարի աճեցմանը այս ժողովրդեան մէջ ·

*
* *

(1) Իշթէ պու տախի խալգըթ իթմէքտէ տիր քի, միլլէթիմիզ, հէր չէյի պաշգաարընտան պէքլէմէքլէք, եանի էօրիւզէ վէ տիրէնմէքլիք պիր խույ օլմուշ տուր · պիզ պու խույու պէրքէթտէ, վէ եալըզ Թիւրքիստան պագը գալմըշ տըր գանն իթմէքտէ իտիք, հալ պու քի, Մշակ պու աէֆա պիզէ լանըրըյլա անլաթտըրմըշ տըր քի, մէգքիւր միւհլիք խույ պիզիմ իշին ումումի պիր խըլէթ օլմուշ տուր ·

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ ԵՒ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1870 թուին հրատարակվեցաւ Բերլինում մի ռուսերէն բրօշիւր · Պ · Սեղդերեցկու յիշեալ բրօշիւրի հեղինակը երեւումէ ճանաչումէ Կովկասը, երեւումէ որ կեանքի նշանաւոր մասը (ինչպէս ինքնէ ասում 25 տարի Կովկասումն է անցել ·

Հայերի վերաբերեալ նորա կարծիքները այս են մասւորապէս · Հայերը ուրիշ կովկասեան ազգերի հետ համեմատելով չափազանց շատ արտօնութիւններ են վայելում · Այդ տարրը ո՛չ թէ միայն անշարժ է և թշնամի է ամեն մի նորութեան և առաջադիմութեան իր շրջանի մէջ մտցնելուն, — բայց արգելում է նրան շրջապատող տարրերի մէջ էլ մի որեւ է առաջադէմ ընթացքին · Հայերի վաճառականութիւնը չէ հետեւում բնական ընթացքի այլ յափշտակումէ, ծծումէ իրան շրջապատող, տնտեսական աղբիւրներից ամէն կեանքը · (1)

*
* *

Մեր ուսումնասէր հայրենակից երիտասարդները Գերմանիայում մեծ աջողութեամբ պարապումեն իրանց ընտրած գիտնական ճիւղերով · Պ · դօկտօր Անդրէաս Արծրունի Բէրլինում և Պ · Ց · Արեւեանց Ցիւրիխում օրգանական քիմիայն պարապելով նոր քիմիական մարմիններ են գտնել նորերումս և հրատարակել են իրանց գիտը ուսումնական պարբերական թերթերում ·

*
* *

Անցեալ տարի Հէյլբերգի համալսարանումը կրկին մի կովկասեցի դօկտորի աստիճան է ստացել · Մի վրացի, Պ · Սարաջեւ ստացաւ այդ գիտնական աստիճանը քիմիայից հարցաքննութիւնը բռնելով · Ուրեմն երկու տարվայ կարճ միջոցում Գերմանիայի համալսարաններումը երկու հայ և մի վրացի դօկտորի աստիճան են ստացել ·

(Մշակ)

---

(1) Մէզգիւր Ռուսճա րիսալէտէ Թիֆլիս Հայլարը հագգընտա ղուհուրա կէլէն մէզքիւր միւթալաա պիեանէտիլէ չանանը Թէէսսիւֆ տիր, չիւնքի, պիզիմ կիպի պաշգալարը տաղ այըգչընալարըն, միլլէթիմիզ հագգընտա տէրքեար օլան էֆքեար վէ իթիգատլարընը Թաստիգ իթմէքտէ տիր, չէօյլէ քի, պիզիմ ինֆալէթիմիզի, վէ Թարիգը մէտէնիյէթտէ կէրիտէ գալմըղը պաշըմըզա սէպէպ օլան չէյ, խարիճտէն օլան տիւշմէնլէր օլմայըպ, իլլա պիզ, քէնտի քէնտիմիզ տիւշմէն պուլունմագտա եըզ ·

Թիւրքիստան կիւնտէն կիւնէ իլէրու կիտմէքտէ, կէրիտէ գալմագտա, վէ պունա տախի սէպէպ, պիր չոգ իթթիհատտան մահրում պուլունտուղումուզ խալտա իկէ քէնտիմիզի սաիհէ չըգարմագ լըղա չալըշմագտայըզ, հալ պու քի իշթէ Թիֆլիստէ, Հայլար հէր միլլէթտէն զիեատէ իթթիհատթա մալիք պուլունմագտա օլուպ, վէ մէզքիւր իթթիհատըթ սայէսինտէ, ուլում ու ֆիւնուն, վէ սանայի վէ թիճարէթ, վէ զիրաաթ վէ մէտէնիյէթտէ իլէրուլէյէճէք էյրատէ, Թիւրքիստան էհալիսինտէն տախի օլ ճիհէթլէրէ կէրիտէ պուլունտուգլարը չէօյլէ տուրսուն, մէզքիւր րիսալէնին միւէլլիֆի էֆքեարընա նէզարէն, մէզքիւր իթթիհատը ֆէնաեա գուլլանարագ, պաշգալարըն գարտլարընը տախի մահֆիւ օլմագտա իմիշլէր ·

ՍԱՀԻՊ ՄՈՒՏԻՐԻ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ց · ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Ղալաթատա Բէնձիմէյին բաղարընտա Նօ · 29 իտաի խանընտա ·